

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Управління процесом - управління ресурсами закладу охорони здоров'я
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра громадського здоров'я
Розробник(и)	Губенко Ганна Володимирівна
Рівень вищої освіти	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	20 тижнів протягом 6-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких: Лекцій – 10 год, Семінарських – 80, Самостійної роботи - 60
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Громадське здоров'я"
Передумови для вивчення дисципліни	Передумови для вивчення відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

На цьому курсі ми опрацюємо та опишемо власний проект щодо створення віртуального закладу охорони здоров'я, створюючи стратегічні напрями його розвитку; навчимося формувати конкурентні переваги, ідентифікувати проблеми та ризики діяльності, оцінювати їх рівні та обирати оптимальні технології управління закладом охорони здоров'я

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Як організувати систему управління процесом
Тема 1 Реформа системи охорони здоров'я Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я. Програма медичних гарантій. Поняття програми медичних гарантій. Порядок розробки і затвердження програми медичних гарантій. Case study - Сервісні сценарії для тренування працівників клінік в межах тем 1 змісту дисципліни

<p>Тема 2 Національна служба здоров'я України</p> <p>Єдиний національний замовник медичних послуг. Рада громадського контролю. Управління якістю та прозорість</p>
<p>Тема 3 Фінансування первинної медичної допомоги</p> <p>Джерела фінансування первинної медичної допомоги. Визначення обсягів фінансування: реєстри пацієнтів, капітаційна ставка. Медикаментозне забезпечення. Лабораторне забезпечення. Виконання програм громадського здоров'я на рівні ПМД. Командна робота: обговорення ідей проекту та захисту на платформі у Треллю</p>
<p>Тема 4 Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги</p> <p>Основні завдання первинної медичної допомоги. Законодавча база. Перелік послуг ПМД та організація їх надання. Принципи планування мережі ПМД. Організаційно-правові моделі надання ПМД. Джерела фінансування центрів ПМД. Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 5 Юридичні питання організації діяльності</p> <p>Створення суб'єктів господарювання. Форми господарювання та реєстрація суб'єкта господарювання. Ліцензування та акредитація. Найм персоналу та робота за цивільно-правовими договорами. Автономізація медичних закладів. Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 6 Управління закладом охорони здоров'я</p> <p>Принципи управління медичним закладом. Перелік послуг. Розрахунок кадрових потреб. Залучення персоналу та стимули. Підписання декларацій про вибір лікаря. Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 7 Управління закладом охорони здоров'я: бюджет</p> <p>Забезпечення обладнанням та ліками. Телемедицина. Порядок отримання фінансування. Складання бюджету. Письмова заключна робота Модулю 1. Як організувати систему управління процесом</p>
<p>Модуль 2. Практики управління процесом</p>
<p>Тема 8 Уроки з кризових комунікацій. Комунікація про профілактику поширення коронавірусу</p> <p>Місце комунікативної діяльності в розвитку охорони здоров'я на міжнародному та національному рівнях. Використання інформаційних технологій в комунікаціях охорони здоров'я</p>
<p>Тема 9 Інформаційні технології в системі комунікацій. Практики мобілізація допомоги</p> <p>Проблеми інформатизації охорони здоров'я України, як основи сучасного інформаційного забезпечення комунікацій в охороні здоров'я та можливі шляхи їх вирішення. Рівень довіри до держави в умовах коронавірусу</p>
<p>Тема 10 Управління кризовими комунікаціями</p> <p>Як організації сфери охорони здоров'я комунікувати в умовах кризи; План кризових комунікацій; Приклади повідомлень</p>

<p>Тема 11 Комунікація всередині організації</p> <p>План внутрішніх комунікацій; Мотивація та залучення; Попередження вигорання і конфлікти</p>
<p>Тема 12 Урбаністична біоетика на службі охорони здоров'я</p> <p>Практики урбаністичної біоетики в Україні. Практики урбаністичної біоетики в Європі</p>
<p>Тема 13 Основні ризики, пов'язані з неякісним управлінням ресурсів</p> <p>Професійні ризики. Ризики для широкої громадськості. Ризики для навколишнього середовища</p>
<p>Тема 14 Організація системи комунікації при дистанційній роботі</p> <p>Дистанційна робота — як ефективно працювати. Ефективні зустрічі онлайн. Безкоштовні інструменти для дистанційної роботи. Організація роботи зі ЗМІ в медичному закладі</p>
<p>Тема 15 Права людини у закладах охорони здоров'я</p> <p>Міжнародні та регіональні стандарти з прав людини у сфері охорони здоров'я. Підхід, що базується на правах людини, в адвокації, судочинстві й стратегічному плануванні. Права певних цільових груп (ВІЛ-інфікованих, тих, хто вживає ін'єкційні наркотики, працівників секс-індустрії, ЛГБТ та етнічних меншин). Письмова заключна робота Модулю 2. Практики управління процесом</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Проводити власні дослідження, генерувати нові ідеї, впроваджувати інноваційні підходи в управлінні діяльністю закладу охорони здоров'я.
РН2	Отримати навички управління організації охорони здоров'я також управління змінами, здійснюючи інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення
РН3	Вибудовувати перспективні моделі організації діяльності та здійснення медичної практики в закладі охорони здоров'я, з урахуванням різних детермінант, пріоритетних напрямів розвитку закладів ОЗ України

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 229 Громадське здоров'я:

ПР3	Приймати ефективні рішення з урахуванням цілей, ресурсів, законодавчих обмежень.
ПР7	Використовувати теорії та методи соціальних наук, сучасні методи статистики, наук про здоров'я для визначення впливу різних детермінант на здоров'я населення.
ПР13	Брати участь у розробці стратегій, політик та заходів з громадського здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації з метою донесення ідей, рішень та власного досвіду до фахівців і нефахівців.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Реформа системи охорони здоров'я
Лк1 "Реформа системи охорони здоров'я" (денна) Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я
Пр1 "Реформа системи охорони здоров'я" (денна) Програма медичних гарантій. Поняття програми медичних гарантій. Порядок розробки і затвердження програми медичних гарантій
Пр2 "Реформа системи охорони здоров'я" (денна) Case study - Сервісні сценарії для тренування працівників клінік
Пр3 "Реформа системи охорони здоров'я" (денна) Командна робота: Обговорення ідей проекту та захисту на платформі у Трелло
Тема 2. Національна служба здоров'я України
Пр4 "Національна служба здоров'я України" (денна) Єдиний національний замовник медичних послуг.
Пр5 "Рада громадського контролю" (денна) Рада громадського контролю. Управління якістю та прозорість
Пр6 "Національна служба здоров'я України" (денна) Командна робота: Обговорення ідей проекту та захисту на платформі у Трелло
Тема 3. Фінансування первинної медичної допомоги
Пр7 "Фінансування первинної медичної допомоги" (денна) Джерела фінансування первинної медичної допомоги. Визначення обсягів фінансування: реєстри пацієнтів, капітаційна ставка.
Пр8 "Медикаментозне та лабораторне забезпечення" (денна) Медикаментозне забезпечення. Лабораторне забезпечення. Виконання програм громадського здоров'я на рівні ПМД
Пр9 "Фінансування первинної медичної допомоги" (денна) Командна робота: Обговорення ідей проекту та захисту на платформі у Трелло
Тема 4. Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги

<p>Пр10 "Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги" (денна) Основні завдання первинної медичної допомоги. Законодавча база. Перелік послуг ПМД та організація їх надання.</p>
<p>Пр11 "Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги" (денна) Принципи планування мережі ПМД. Організаційно-правові моделі надання ПМД. Джерела фінансування центрів ПМД</p>
<p>Пр12 "Планування мережі амбулаторій первинної медичної допомоги" (денна) Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 5. Юридичні питання організації діяльності</p>
<p>Пр13 "Юридичні питання організації діяльності" (денна) Створення суб'єктів господарювання. Форми господарювання та реєстрація суб'єкта господарювання. Ліцензування та акредитація.</p>
<p>Пр14 "Практична організація діяльності" (денна) Найм персоналу та робота за цивільно-правовими договорами. Автономізація медичних закладів</p>
<p>Пр15 "Юридичні питання організації діяльності" (денна) Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 6. Управління закладом охорони здоров'я</p>
<p>Пр16 "Управління закладом охорони здоров'я" (денна) Основні принципи управління медичним закладом. Побудова структури та принципів взаємодії.</p>
<p>Пр17 "Впровадження управління закладом охорони здоров'я" (денна) Перелік послуг. Розрахунок кадрових потреб. Залучення персоналу та стимули. Підписання декларацій про вибір лікаря</p>
<p>Пр18 "Управління закладом охорони здоров'я" (денна) Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>
<p>Тема 7. Управління закладом охорони здоров'я: бюджет</p>
<p>Пр19 "Управління закладом охорони здоров'я: бюджет" (денна) Порядок отримання фінансування. Складання бюджету. Контроль за виконанням бюджету</p>
<p>Пр20 "Забезпечення закладу охорони здоров'я" (денна) Забезпечення обладнанням та ліками. Телемедицина.</p>

<p>Тема 8. Уроки з кризових комунікацій. Комунікація про профілактику поширення коронавірусу</p>
<p>Лк2 "Уроки з кризових комунікацій. Комунікація про профілактику поширення коронавірусу" (денна)</p> <p>Місце комунікативної діяльності в розвитку охорони здоров'я на міжнародному та національному рівнях. Використання інформаційних технологій в комунікаціях охорони здоров'я.</p>
<p>Пр21 "Уроки з кризових комунікацій. Комунікація про профілактику поширення коронавірусу" (денна)</p> <p>Місце комунікативної діяльності в розвитку охорони здоров'я на міжнародному та національному рівнях.</p>
<p>Пр22 "Використання інформаційних технологій в комунікаціях охорони здоров'я" (денна)</p> <p>Використання інформаційних технологій в комунікаціях охорони здоров'я</p>
<p>Пр23 "Комунікація в умовах коронавірусу" (денна)</p> <p>Зміни комунікативної діяльності в умовах довготривалої всесвітньої пандемії</p>
<p>Пр24 "Уроки з кризових комунікацій" (денна)</p> <p>Командна робота: Представлення та захист малих груп через картки у ТРЕЛЛЮ</p>
<p>Тема 9. Інформаційні технології в системі комунікацій. Практики мобілізація допомоги</p>
<p>Пр25 "Інформаційні технології в системі комунікацій. Практики мобілізація допомоги" (денна)</p> <p>Проблеми інформатизації охорони здоров'я України, як основи сучасного інформаційного забезпечення комунікацій в охороні здоров'я та можливі шляхи їх вирішення. Рівень довіри до держави в умовах коронавірусу</p>
<p>Пр26 "Рівень довіри до держави в умовах коронавірусу" (денна)</p> <p>Практичні дії щодо підвищення рівня довіри до держави в умовах коронавірусу</p>
<p>Тема 10. Управління кризовими комунікаціями</p>
<p>Пр27 "Управління кризовими комунікаціями" (денна)</p> <p>Як організації сфери охорони здоров'я комунікувати в умовах кризи; План кризових комунікацій; Приклади повідомлень</p>
<p>Пр28 "Управління кризовими комунікаціями" (денна)</p> <p>Командна робота: Представлення та захист малих груп через картки у ТРЕЛЛЮ</p>
<p>Тема 11. Комунікація всередині організації</p>

<p>Лк3 "Комунікація всередині організації. План внутрішніх комунікацій." (денна) Комунікація всередині організації. План внутрішніх комунікацій. План внутрішніх комунікацій; Мотивація та залучення; Попередження вигорання і конфлікти. Командна робота.</p>
<p>Пр29 "Комунікація всередині організації" (денна) План внутрішніх комунікацій; Мотивація та залучення</p>
<p>Пр30 "Попередження вигорання і конфлікти" (денна) Попередження вигорання і конфлікти. Командна робота.</p>
<p>Пр31 "Проблеми та виклики комунікації всередині організації" (денна) Командна робота: Представлення та захист малих груп через картки у ТРЕЛЛО</p>
<p>Тема 12. Урбаністична біоетика на службі охорони здоров'я</p>
<p>Лк4 "Урбаністична біоетика на службі охорони здоров'я." (денна) Практики урбаністичної біоетики в Україні. Практики урбаністичної біоетики в Європі.</p>
<p>Пр32 "Урбаністична біоетика на службі охорони здоров'я" (денна) Практики урбаністичної біоетики в Україні. Практики урбаністичної біоетики в Європі</p>
<p>Тема 13. Основні ризики, пов'язані з неякісним управлінням ресурсів</p>
<p>Пр33 "Основні внутрішні ризики, пов'язані з неякісним управлінням ресурсів" (денна) Індивідуальні і професійні ризики працівників. Вплив на ризики менеджерського персоналу.</p>
<p>Пр34 "Основні зовнішні ризики, пов'язані з неякісним управлінням ресурсів" (денна) Ризики для широкої громадськості. Ризики для навколишнього середовища</p>
<p>Пр35 "Основні ризики, пов'язані з неякісним управлінням ресурсів" (денна) Командна робота: Представлення та захист малих груп через картки у ТРЕЛЛО</p>
<p>Тема 14. Організація системи комунікації при дистанційній роботі</p>
<p>Лк5 "Організація системи комунікації при дистанційній роботі." (денна) Дистанційна робота — як ефективно працювати. Ефективні зустрічі онлайн. Безкоштовні інструменти для дистанційної роботи. Організація роботи зі ЗМІ в медичному закладі. Працюємо з інструментом ТРЕЛЛО.</p>
<p>Пр36 "Організація системи комунікації при дистанційній роботі" (денна) Дистанційна робота - як ефективно працювати. Ефективні зустрічі онлайн. Безкоштовні інструменти для дистанційної роботи.</p>

<p>Пр37 "Промоція дистанційної промоції" (денна) Організація промоції закладу із застосування мережі інтернет. Промоція через ЗМІ, поза та в медичному закладі</p>
<p>Тема 15. Права людини у закладах охорони здоров'я</p>
<p>Пр38 "Права людини у закладах охорони здоров'я" (денна) Міжнародні та регіональні стандарти з прав людини у сфері охорони здоров'я. Підхід, що базується на правах людини, в адвокації, судочинстві й стратегічному плануванні.</p>
<p>Пр39 "Права певних цільових груп" (денна) Права певних цільових груп: ВІЛ-інфікованих, тих, хто вживає ін'єкційні наркотики, працівників секс-індустрії, ЛГБТ та етнічних меншин</p>
<p>Пр40 "Права людини у закладах охорони здоров'я" (денна) Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах</p>

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Case study - Сервісні сценарії для тренування працівників клінік в межах теми 1 змісту дисципліни
НД2	Командна робота: Обговорення ідей проекту та захисту на платформі у Трелло в межах тем 1-3 змісту дисципліни
НД3	Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах в межах тем 4-6 змісту дисципліни
НД4	Командна робота: Представлення та захист малих груп через картки у ТРЕЛЛО в межах тем 8-9; 11-13 змісту дисципліни
НД5	Case study - аналіз реальних проблемних ситуацій проекту у малих групах в межах тем змісту дисципліни

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН3	Модульне навчання

Лекції та практичні заняття допомагають студентству на курсі проводити власні дослідження, генерувати нові ідеї, впроваджувати інноваційні підходи в управлінні діяльністю закладу охорони здоров'я (РН3); отримати навички управління організації охорони здоров'я також управління змінами, здійснюючи інформаційне, методичне, фінансове та кадрове забезпечення (РН7); вибудовувати перспективні моделі організації діяльності та здійснення медичної практики в закладі охорони здоров'я, з урахуванням різних детермінант, пріоритетних напрямів розвитку закладів ОЗ України (РН13).

Політика щодо поведінки в ZOOM або нетикет: 1. Be on time: приходьте вчасно, за 5 хвилин

перевірте свій мікрофон та камеру. Підготуйте своє робоче місце для роботи. 2. Mute your mic: вимкніть мікрофон, коли не говорите. Turn your camera: включіть камеру на занятті, викладачу важко говорити з чорним квадратом;). 3. Be prepared: будьте готові до занять, онлайн заняття це таке ж заняття як і в аудиторії. Політика щодо академічної доброчесності: будь ласка, звертайте увагу на джерела, які ви використовуєте, коли готуетесь до занять – виписуйте авторів, назви статі та книг, створюйте посилання на них (наприклад: [Ярошенко, 2020: 26с]); у письмовій роботі виокремлюйте текст цитат та посилання на першоджерела. При оформленні списку літератури слід дотримуватися вимог державного стандарту України ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Засвоєння тем перевіряється на практичних заняттях. Ви можете підготувати усну/письмову доповідь (M1), при обговоренні теоретичних питань використовуються (M2) – дискусії, круглий стіл, конференції тощо. Також я використовую командні практики (M3) на заняттях: робота з Трелло, розв'язання кейсів, що дає можливість додатково набрати бали «активності». Матеріал для підготовки занять ви знайдете у Google Classroom
------	--

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Оцінювання поточної діяльності (у тому числі проміжний модульний контроль)
МСО2	Складання комплексного письмового модульного контролю

Контрольні заходи:

Контрольні заходи в особливому випадку:

6 семестр	200 балів
МСО1. Оцінювання поточної діяльності (у тому числі проміжний модульний контроль)	120
	120
МСО2. Складання комплексного письмового модульного контролю	80

		80
--	--	----

Курс розділений на 2 Модулі. У модуль входять поточні оцінки, додаткові бали за активність (доповнення на лекціях, робота в командних практиках тощо) та проміжна модульна робота. Модульну роботу (МР 1, МР 2) ви знайдете в Гугл Класі – це тест + відкриті питання. Максимальна кількість балів кожного модулю – 60 (2*60=120). Зверніть увагу на завдання творчої роботи – робота у малих групах (ТРЕЛЛО) - може прискорювати набір балів до проміжних модулів. Підсумкова оцінка з дисципліни включає оцінки поточної успішності, модульних робіт та творчої роботи.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗНІ	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
-----	---

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Касянчук, В. В. Впровадження системи управління якістю у лікувально-профілактичних організаціях ISO 9001:2015: навч. посіб. / В. В. Касянчук, О. М. Бергілевич, О. І. Сміянова ; за ред. В.А. Сміянова. — Суми : СумДУ, 2019. — 246 с. — URL: http://libserver.ssu.localnet/library/docs/tio/2019/Kasianchuk_vprovadzhennia.pdf Кільк. прим.: 31 (МІ-Абонемент. – 28, МІ-ЧЗ «Стоматологія». – 1, МІ-Стенд. – 1, МІ-Читальний зал. – 1)
2	Остервельдер А. Розробляємо ціннісні пропозиції. Як створити продукти та послуги, яких хочуть клієнти. – Київ: Наш Формат, 2018. – 324 с.
3	Талер, Р., Санстейн К. Поштовх. Як допомогти людям зробити правильний вибір. – Київ: Наш Формат, 2017. – 312 с.
4	Фовлер С. Націлені на результат. Що насправді мотивує людей. – К: Наш формат, 2018 – 168 с.
5	Дмитрук О.В. Управління адаптацією персоналу закладів охорони здоров'я в нових умовах господарювання. 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pcv.kpu.zp.ua/journals/2018/5_10_uk/33.pdf
Допоміжна література	
1	Les Mayhew. Urban Hospital Location / Book • May 2018
2	Hospitals and Health Centers: 50 Floor Plan Examples - https://www.archdaily.com/900366/hospitals-and-health-centers-50-floor-plan-examples (Дата пошуку: 2.09.2020)
3	Urban hospital layout plan, foundation plan and structure details dwg file - https://cadbull.com/detail/88331/Urban-hospital-layout-plan,-foundation-plan-and-structure-details-dwg-file (Дата пошуку: 2.09.2020)
4	Гуріна І.В. Аналіз сучасних підходів до класифікації медичних відходів в Україні/ І.П. Гуріна // Ліки України.- 2014.- №4 (21). – С. 51-54.

5	Ефективне управління медичними закладами. Можливості МІС. 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://euromd.com.ua/post-8164-efektivne-upravlinnya-medichnimi-zakladami-m-ozhlivosti-mis
6	Мельник Л. А. Сучасний керівник медичного закладу в умовах реформування здравоохоронної галузі. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1336 .
7	Модернізація менеджменту системи охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи. Аналітична записка за матеріалами науково-практичної конференції з міжнародною участю, Тернопіль– Кам'янець–Подільський, 12–13 грудня 2018 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/33636/1/pdf
8	Стефанишин Л. С. Теоретико-методичні основи застосування партисипативного управління закладом охорони здоров'я / Л. С. Стефанишин // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. – 2019. – № 3. – С. 160-166.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Prometheus та медична платформа INgenius пропонують до вашої уваги спільний курс щодо нової коронавірусної інфекції COVID-19 https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+COVID101+2020_T1/about?fbclid=IwAR3EPWb09Oy-zmktzTHmwvIOVI
2	Онлайн курс «Кризові комунікації». – Режим доступу: https://euprostitir.org.ua/courses/149183 (Дата пошуку: 24.09.2019)
3	Альянс ГАВІ (раніше Глобальний альянс з вакцин та імунізації) // www.gavialliance.org
4	Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Глобальна стратегія для здоров'я жінок та дітей // www.who.int/pmnch/activities/jointactionplan
5	Врятуйте дітей // www.savethechildren.org
6	Інформаційна мережа права дитини (CRIN) www.crin.org
7	Сайт навчальної освітньої програми «Розуміємо права людини» // http://edu.helsinki.org.ua
8	Сайт «Життя завтра». Українська отримана організація, груп и лиц, працюючих с детьми, страдающими онкозаболеваниями // http://www.donor.org.ua
9	Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я // http://www.who.int/en/
10	Офіційний сайт Європейського суду з прав людини // http://www.echr.coe.int/echr
11	Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України // http://www.moz.gov.ua//i/
12	Офіційний сайт Верховного Суду України // http://www.scourt.gov.ua/

13	Офіційний сайт Кабінету Міністрів України // https://www.kmu.gov.ua/ua
14	Блог. Маркетинг у медицині. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zdorovi.agency/blog/?category=marketing-v-medicini (Дата пошуку: 24.09.2019)
15	Інтенсивний он-лайн курс Девіда Перріша. Від програми ЄС та Східного партнерства «Культура і Креативність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/marketing (Дата пошуку: 24.09.2019)
16	Онлайн-курс "Урбаністика: сучасне місто" на платформі Prometheus